

Händelserna vid Askö den 15 februari 2003

Lars Harms-Ringdahl, Gunnar Mongård och Krister Valtonen

Stockholms Skridskoseglarklubb, Stockholm, 2003.

Sammanfattning

En rapport från SSSK:s säkerhetsutredning behandlar händelserna vid Askö den 15 februari 2003, då 36 skridskoåkare som hamnat på isflak räddades av sjöräddningen. SSSK tillsatte omgående en fristående utredning som skulle granska vad som hände, varför det hände, och vad kan man göra för att liknande händelser inte skall upprepas.

SSSK arrangerade turer i området med sammanlagt sexton grupper. Även andra organisationer och privata grupper var där, och totalt färdades minst 29 grupper med cirka 500 skridskoåkare på isarna väster om Askö i Trosa skärgård. Isen rörde sig i vågor (s.k. svinga) med en våghöjd på 2-6 dm. Förhållandena för skridskoåkning var annars utmärkta med relativt svag vind, solsken och några minusgrader. Det fanns en del sprickor i isen, och vid tolvtiden började isen snabbt spricka upp i flak, vilket gjorde att många grupper fick svårt att komma vidare. Två av SSSK:s grupper kunde inte ta sig i land själva och kontaktade larmcentralen via mobiltelefon för att få hjälp.

Sammanlagt 36 personer räddades med svävare, lotsbåt och helikopter i en räddningsaktion som tog cirka två timmar. Ytterligare åtta grupper hamnade i något slag av akut situation. Sammanlagt var det cirka 220 deltagare i dessa grupper. Inga personer omkom eller fick allvarlig fysisk skada. Under mindre fördelaktiga förhållanden kunde utgången ha blivit mycket allvarlig med flera omkomna.

Räddning med helikopter visade sig problematisk, medan insatser från en svävare och lotsbåt fungerade väl och var av avgörande betydelse. Det finns många lärdomar att dra av detta både för räddningsorganisationer och för SSSK, som behöver bättre kompetens att hantera akuta situationer.

Utredningen innehåller en genomgång av förhållanden som kan ha påverkat isens beteende. Svingan var grundförutsättningen för att isen skulle knäckas, och den medverkade också till spridningen av flaken. Svingan genererades av kraftiga nordliga vindar på Ålands hav natten före. För dem som planerade turerna hade det varit svårt att förutse händelseförloppet enligt den praxis som rådde.

Frågan varför så många hamnade i en besvärlig situation har inget enkelt svar, eftersom många olika omständigheter samverkade. Inga enskilda ledare kan bedömas som vårdslösa eller oaktsamma. Utredningen påpekar att ytterligare åtta grupper hade kunnat hamna i en situation där räddning behövts. Många ledare hade inte uppfattat situationen som riskabel, innan isen sprack upp. Det snabba händelseförloppet förvånade de flesta. Utredningen anser att de bakomliggande orsakerna var brister i kunskap och den åk- och säkerhetskultur som gäller inom SSSK. Det var också tydligt att det var grupperna med många deltagare som hamnade i störst problem.

Utredarna ger en generell rekommendation att SSSK systematiskt och långsiktigt skall stärka sitt säkerhetsarbete. Målsättningen skall vara att höja säkerheten vid skridskoåkning, särskilt vid klubbens turer, men även att beakta medlemmarnas och andra intressenters behov. Ett övergripande förslag är att inrätta en permanent säkerhetskommitté.